

Van: Bestuur Gemeentebelangen Purmerend, voorzitter Van den Brun
Adres: Mercuriusweg 134, 1443 VD te Purmerend (postadres)

Aan: College van Burgemeester en Wethouders (B&W), wethouder Van Meekeren
Adres: Purmersteenweg 42, 1441 DM te Purmerend

Purmerend, 22 oktober 2020

Betreft: Open brief over het project Aardgasvrij

Geachte heer Van Meekeren,

Er valt waarschijnlijk van alles te zeggen over het goedbedoelde Aardgasvrij-pilotproject, maar dat het niet vlekkeloos verloopt mag toch zeker opgemerkt worden.

Het is dan ook logisch dat we eerst meteen durven te aanvaarden dat er dingen fout zijn gelopen en beter hadden gekund. Maar het is evenzeer belangrijk dat u van de huidige pilot leert, daar is een pilot tenslotte voor, en een handreiking krijgt om vervolgstappen beter onderbouwd, breder gedragen en effectiever in te kunnen zetten.

Gemeentebelangen Purmerend (GBP) heeft als motto: Samen wonen, samen werken, samen leven; en wil u in deze open brief dan ook voorhouden wat er mis is gegaan, en/of waar wij de nodige vragen hebben, maar bovenal hoe we hier samen een positieve draai aan kunnen geven.

Wat is er structureel fout gegaan?

Laten we beginnen met wat er, ook zonder de evaluatie af te wachten, in elk geval mis is gegaan. En wat onze eerste indrukken zijn nadat wij, voor het eerst en voornamelijk via de pers, allerlei negatieve en onsamenhangende signalen ontvingen over de voortgang van de pilot.

Eén van de doelen van 'Purmerend Aardgasvrij' is vanuit het team geformuleerd als 'vooroplopen en de landelijke pers halen' (bron: website Purmerend Aardgasvrij). U refereert er in uw memo aan de gemeenteraad van Purmerend ook al aan: "De proeftuin Purmerend heeft steeds aandacht gekregen als succesvolle proeftuin". Dit roept bij ons urgente vragen op. De pilot (financiering door de gemeente, besluit gemeenteraad 2 november 2017 – en dus niet in 2018 zoals u abusievelijk in uw memo aan de raad van 16 oktober 2020 meldt) moet nog worden geëvalueerd. Met de proeftuin (financiering door Rijk en gemeente, besluit gemeenteraad 17 juni 2018) is op dit moment nog niet eens gestart. Hoe kan de proeftuin succesvol zijn als daarmee nog niet is gestart? Waarom worden deze twee projecten, nadrukkelijk met verschillende doelen, en gebaseerd op verschillende besluiten van de Purmerendse gemeenteraad, door elkaar heen gebruikt? Bent u, met alle media-aandacht van de landelijke en lokale pers, op het verkeerde been gezet hieromtrent?

Albert Einstein zei ooit: *"We cannot solve our problems with the same thinking we used when we created them"*. Hetzelfde geldt voor het huidige project. Het is noodzakelijk om niet alleen in de interne organisatie te kijken wat er mis is gegaan, maar ook juist te luisteren naar de kritiek en feedback van buitenaf. Om te beginnen bij de evaluatie. Want de mensen die het project zelf leiden zullen niet objectief kunnen terugkijken op de route die zij hebben gevolgd waarin het mis is gegaan. Verderop in deze brief bieden wij u daar een alternatief voor aan.

De huidige situatie kenmerkt zich in onze ogen door een projectteam dat lijkt te zijn vastgelopen, een gemeentedirectie die dat heeft toegestaan en een wethouder die de schade aan het project probeert te beperken door de problematische situatie te ontkennen. Een voorbeeld daarvan: wij vernamen vorige week op televisie dat uw standpunt is dat de Proeftuin Aardgasvrij geen vertraging oploopt. Maar tijdens de vergadering van de gemeenteraad om 17 juni 2018 heeft de raad toch echt vastgesteld dat de gehele proeftuin van circa 1.300 woningen/gebouwen – en dus niet alleen de pilot van 95 woningen – vóór 2022 zou zijn afgerond. Hoe kunt u dan volhouden dat het project geen vertraging oploopt? Verwacht u, vooruitlopend op de resultaten van de evaluatie van de pilot, de proeftuin met bijna 1.300 woningen/gebouwen in één jaar te realiseren,

terwijl er voor de pilot van uiteindelijk circa 95 woningen zo'n twee jaar nodig was? Wij wijzen uw standpunt hierover naar het rijk der fabelen. Want als de proeftuin in het tempo van de pilot zou worden gerealiseerd, zou het rond 2035 afgerond zijn.

2035 is toevallig ook het jaar waarin volgens de Routekaart Purmerend 2035 alle bestaande woningen op het stadsverwarmingsnet zouden moeten zijn aangesloten. Niet alleen de planning van de proeftuin, maar ook het uitrollen van de plannen volgens de Routekaart Purmerend Aardgasvrij blijken – nog geen drie jaar na de vaststelling ervan – door de feiten dus te zijn achterhaald. Wij stellen vast dat u ook tot dat inzicht bent gekomen, zo lezen wij in de NRC van 15 oktober 2020: “het gaat mij erom dat we in 2050 van het gas af zijn”.

Naar aanleiding van recente, elkaar tegensprekende berichten vanuit de gemeente, hebben wij de video van de vergadering van de gemeenteraad van Purmerend van 2 november 2017 nog een keer bekeken, inclusief het bestuderen van de bijbehorende stukken. Op die dag gaf de raad groen licht voor de start van de pilot. We nodigen u en anderen dan ook uit om deze vergadering terug te kijken, want bij het beluisteren van wat toen besproken is, stapelen tegenstrijdigheden tussen de toen gemaakte afspraken en uw huidige uitspraken, zich op.

De koppeling van rioolvervanging (meters maken) en de aansluiting van bestaande woningen op een alternatief voor gas (secuur werk) kan al nooit werken, wil een straat niet heel lang open komen te liggen. Er zijn ook volop andere redenen om zeer kritisch aan te kijken tegen de ‘koppelkans’ van het aardgasvrij maken van woningen en het vervangen van het riool. Desondanks van dit voor wethouder Hegger op 2 november 2017 hét verkoopargument om de raad groen licht te laten geven voor de start van de pilot. Op dat moment zou de riolering van de betreffende pilotwijk op instorten staan. Om die reden maakte de raad, ondanks de wetenschap dat een landelijke subsidieregeling in het verschiet lag, alvast €489.000 vrij voor het project.

Verder stilstaand bij de riolering: wij ontvangen concrete signalen dat deze proeftuin de, in 2017 toch al zeer urgente programmering van de rioolvervanging, volledig heeft ontregeld. En dat er miljoenen zijn uitgegeven om risico's tijdelijk op te lossen vooruitlopend op de rioolvervanging. Dat zal de kosten voor de rioolvervanging in het kader van het Gemeentelijk Rioleringsprogramma (GRP) onnodig doen oplopen en de rioolheffing van Purmerenders én Beemsterlingen negatief beïnvloeden. Wij vinden het onaanvaardbaar dat u en/of wethouder Tijmstra de gemeenteraad, ondanks vragen daarover door de Stadspartij aan het college op 1 oktober 2019 gesteld (bron: website Stadspartij), daarover niet heeft geïnformeerd.

Wat wij vanuit de doelstellingen van onze partij (zoals de betaalbaarheid van woningen) betreuren, is dat tijdens de pilot de beoogde na-isolatie van de woningen volledig achterwege is gelaten. Daarmee heeft u een belangrijke en zelfs grote kans voorbij laten gaan om de woonlasten en de CO₂-uitstoot structureel te verlagen. Verder ligt er in de pilotwijk nu een warmtenet van de Stadsverwarming Purmerend (SVP) waarvan we weten dat het onnodige capaciteit heeft, mochten de woningen in de toekomst wel worden geïsoleerd. Het is ons ook onduidelijk hoe het is gesteld met de SVP-tarieven/abbonementen wanneer de warmtevraag door isolatie omlaag zou gaan. Uit de presentatie aan de gemeenteraad op 3 maart 2020 viel op dat juist bestaande, niet-geïsoleerde woningen in de winterperiode onevenredig zwaar beroep doen op de gasgestookte(!) hulpcentrales van de SVP. Als dit zo is, wat blijft er bij bestaande woningen dan nog over aan verminderde CO₂-uitstoot ten opzichte van de huidige situatie? Dit opgeteld met de 30% aan leidingverliezen in dit collectieve systeem, zoals wij via de pers over SVP vernemen (Arnout Jaspers, Wyniasweek.nl, 15 augustus 2020).

Ten aanzien van de punten die ons als eerste opvallen, willen we het voor nu bij de kritische beschouwing laten. We willen immers niet te veel op de resultaten van de evaluatie vooruitlopen. We focussen ons in deze brief verder op de mogelijkheid om verbeteringen door te voeren in het verdere proces.

Hoe verder? Ons aanbod

Ondanks de donkere wolken boven de pilot zijn er volgens ons oplossingen waarbij u de regie over de energietransitie opnieuw kunt oppakken. Want daar gaat het immers toch om? Dit project is slechts een mogelijke lokale uitwerking van een nationale wens om tot een energietransitie te komen. Zelfs op nationaal niveau zijn de marsroutes en de stip aan de horizon voorlopig nog niet voldoende duidelijk gemarkeerd.

En dat is dan ook meteen de oplossing. U bent een wethouder en portefeuillehouders duurzaamheid, waarbij u ook de vrijheid heeft en moet nemen om eerst een plan op te stellen voor de gewenste energietransitie, de daarbij passende instrumenten te vinden en het beste uitvoeringsplan op te stellen. Dat is geen stap terug, maar dit is werken aan een brede fundering waarop toekomstige projecten kunnen rusten.

Want ondanks onze bezwaren over het tot nu toe gevolgde proces (en onze kritische nieuwsgierigheid naar de resultaten van de evaluatie) dragen wij de klimaatdoelstellingen achter het project een warm hart toe. We willen dus graag op korte termijn met u de samenwerking aangaan om zoveel als mogelijk van de pilot te leren en daaruit conclusies te trekken voor realisatie van een robuuste warmtevisie voor de gemeente Purmerend. Waarbij warmtevoorziening door biomassacentrales via de SVP niet gelijk al het uitgangspunt is, maar waarbij er zo breed mogelijk wordt gekeken om huizen te verduurzamen en de energierekening voor mensen te verlagen.

Met betrekking tot de evaluatie denken we graag met u mee over de professionaliteit van de aanpak van de evaluatie. Kunnen we met elkaar organiseren dat u met de raad de opdrachtformulering aan experts opstelt? Wij stellen ons voor dat de gemeenteraad een aantal thema's benoemt en vaststelt voor de criteria waarop de pilotfase wordt getoetst, zoals netto CO2-reductie, robuustheid, bewonersparticipatie, woonlasten, projectkosten, professionaliteit en onafhankelijkheid van de projectaanpak en de kwaliteit van samenwerking met betrokken partijen. We zijn ook benieuwd of de 'muur van problemen', waar volgens de pers het team Aardgasvrij tegenaan is gelopen, gebaseerd is op recent inzicht of in hoeverre die muur gedurende de vijf jaar dat deze pilotfase in voorbereiding/uitvoering is, in zich is gekomen. Want het komt op ons over dat er (gemeten van het eerste initiatief hiertoe) geen vijf jaar nodig zou zijn geweest om deze conclusies te trekken. Hoe had dat beter gekund?

Naast deze evaluatiecriteria zouden wij graag een reeks specifieke vragen willen meegeven aan een professionele evaluatie van de pilotfase. Zonder nu volledig te willen zijn, denken we aan vragen als:

- Wat waren precies de afspraken die zijn opgenomen met betrekking tot monitoring/evaluatie van de pilot (en hoeverre zijn deze nagekomen)?
- Hoe komt het dat er veel spraakverwarring is ontstaan tussen de pilotfase en de proeftuin (beide gebaseerd op een ander besluitvormingstraject en financiering)?
- Wat zijn de consequenties van vertraging voor de toch wel lucratieve subsidies in het kader van het Programma Aardgasvrij Wijken (PAW)?
- Waarom zijn de woningen niet na-geïsoleerd, terwijl dat wel het uitgangspunt was voor de pilotfase (en welke consequenties gaat dat hebben indien de woningen t.z.t. wél worden geïsoleerd)?
- Wat zijn de consequenties geweest voor het rioleringsprogramma en welke kosten zijn gemaakt om tijdelijke voorzieningen te treffen?
- Wat is de onderverdeling van de kosten zoals de 'onrendabele top' voor de SVP (en nog vele andere financiële vragen)?
- Wat zijn de huidige inzichten t.a.v. aardgasvrije wijken en hoe verhouden die zich tot de studies (uit 2017) die onderlegger zijn geweest voor deze pilot?
- Is de haalbaarheid van een dergelijke aanpak werkelijk zo kwetsbaar wanneer de aardgasprijs een paar maanden lager is (zoals in de pers door projectleider Verplanke wordt gesuggereerd)?
- Of en in hoeverre is in de pilotfase voldaan aan de Europese aanbestedingsregels (werkzaamheden binnen en buiten de woning)?
- Als de technische en politieke uitgangspunten anno 2020 zouden worden gehanteerd – welke conclusies zouden dan op projectniveau kunnen worden getrokken? Met betrekking tot deze vraag denken wij daarbij andere inzichten met betrekking tot de CO2-uitstoot van biomassacentrales en het inzicht dat gemiddeld 30% van de opgewekte warmte in het warmtenet van de SVP verloren gaat.

Wij benadrukken dat het ons verstandig lijkt dit soort vragen breed te inventariseren en in de evaluatie mee te nemen, in plaats hiervoor (opnieuw) een meer vrijblijvende en interne opdracht voor te verstrekken. Wij refereren hierbij ook graag aan de raadsvergadering van 2 november 2017, waarbij met de gemeenteraad nadrukkelijk is afgesproken het proces zorgvuldig moet worden gemonitord/geëvalueerd. Gezien het voorafgaande kan de gemeenteraad daar niet blindelings op vertrouwen en zal zich wat ons betreft nu een stuk kritischer moeten opstellen. Als u de criteria en vragen van de gemeenteraad en experts niet vooruitlopend op de evaluatie zou inventariseren, zou de ruis rondom deze pilot alleen maar verder toenemen. Wij nemen aan

dat u ons standpunt deelt en ons bestuur en onze fractie staan ervoor open om hierin samen te werken en dit proces professioneel in te richten.

Ook wat betreft de (eventuele) impact van de pilot naar de ontwikkeling van een lange termijn Warmtevisie – een traject wat wij dus zien plaatsvinden ná de evaluatie – zouden wij graag een aantal ideeën met u willen bespreken. Want ook zonder de resultaten van de evaluatie van de pilotfase stellen wij vast dat de gemeente Purmerend haar eigen koers vaart en, om ons vaak onbegrijpelijke redenen, vasthoudt aan het aardgasvrij maken van de stad, waar ook het bestaande gasnet eventueel (een al dan niet tijdelijke) oplossing kan zijn voor echte duurzame energie. Wij denken daarbij aan een georganiseerde raadpleging van onafhankelijke, externe experts – dit in tegenstelling tot het voortraject waarbij men, zoals het nadrukkelijk nu op ons overkomt, vanuit een te klein comité een ongebruikelijke koers is gevolgd en daar een (op veel punten) raadselachtige invulling aan is gegeven. Het team Aardgasvrij heeft op een paar belangrijke punten het wiel opnieuw proberen uit te vinden, zonder op de hoogte te zijn van bestaande expertise en ontwikkelingen elders in het land. Als er al één conclusie kan worden getrokken uit het landelijke PAW, dan is het wel dat het een kansloze weg is om het op die manier te doen.

Wat betreft de lange termijnvisie op een duurzaam Purmerend herinneren wij u er graag aan dat alle Nederlandse en Europese overheidsdoelstellingen zijn gericht op CO2-vrije oplossingen. Om voor ons onverklaarbare redenen beperkt u uw doelstellingen tot alleen een aardgasvrij Purmerend. Het behoeft onzes inziens geen nadere toelichting, dat zolang Purmerend zich vooral focust op het loskoppelen van aardgas, een CO2-vrij Purmerend verder uit zicht zal raken.

Het aantrekkelijk van ons voorstel is dat de kennisdragers en kundige burgers al klaar staan om u en uw doel om Purmerend naar een duurzame toekomst te helpen en ondersteunen. Als u de stap terug wilt zetten en zich wilt bevrijden van de kokervisie van dit project en de ‘koppelkansen’, en als u de vrijheid neemt om een toekomst voor u te zien waarin de SVP slechts een van de mogelijke spelers is, dan kunnen we vrijelijk praten over een echte duurzame transitie en daarbij meenemend onder meer energiebesparing, daadwerkelijk duurzame warmte, zonnepanelen, waterstof (in korrelvorm) en nog veel meer mogelijkheden om Purmerend écht duurzaam te maken.

Conclusie

Ja, er zijn door u fouten gemaakt in de ogen van Gemeentebelangen, waaronder het onvolledig informeren van de gemeenteraad, en het ontkennen van de huidige realiteit van het project verdient geen schoonheidsprijs, maar als u het gesprek met de specialisten en burgers/gebruikers aangaat over de toekomst van de energietransitie in onze stad, dan kunt u van deze pilot een mooie startstreep maken voor een betere race naar een goedkope en breed gedragen energiesituatie in onze gemeente. De openheid en die ‘samen-zorgen-we-voor-goede-energie-houding’ mogen onze inwoners toch minstens van u verwachten.

Wij wachten uw reactie met oprechte interesse af.

Met vriendelijke groet,

Michèl F. van den Brun
Voorzitter Gemeentebelangen Purmerend

Gemeentebelangen Purmerend

Samen wonen, samen werken, samen leven